

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

Quòd grauis infirmitas sit Auaritia. Cap. IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

iudicetur idololatra, qui duo grana thuris offert creaturæ quæ Deo debuit offerre: & ille non iudicetur idololatra, qui totum seruitium vitæ quod Deo debuit offerre, offert creaturæ. Ad idē facit illud verbum Osee 10. Secundum multitudinem fructus sui Israël multiplicauit sibi altaria, iuxta vbertatem terræ suæ: exuberavit simulachris. ¶ Quartum testimonium est, illud verbum quod legitur 1. Tim. 6. Radix omnium malorū est cupiditas. Alia litera habet, Radix omnium malorū est auaritia. Ad auaritiā ergo quasi ad radicem omnium malorū præcipuè adhibenda est securis prædicationis. Frustra laboratur in extirpatione malorum si rami amputantur, & radix ista relinquitur.

Quod grauis infirmitas sit Auaritia. C. A. P. III. I.

¶ Quarto facit ad detestationem auaritiæ hoc quod inter infirmitates spirituales ipsa est pessima, vel vna de peioribus. Vnde Eccl. 5. Est infirmitas pessima quā vidi sub sole, diuitiæ cōseruate in malū domini sui. Peteūt enim in avaritione pessima. Inter infirmitates quedā sunt bonæ, quedā sunt malæ. Bonæ sunt infirmitates corporis: quod ostenditur per hoc, quod à summo bono, id est, à Deo, & quod dantur à patre amantissimo, & per hoc quod sunt vt cocturæ factæ in minus nobili parte hominis ad sanandum partē meliorem, scilicet animā. Meliora sunt, vt ait Salomō vulnera diligentis, scilicet Dei, quā fraudulenta oscula odientis, scilicet mundi. Vulnera diligentis cocturæ sunt vt medicinalia: sed oscula odientis sunt vt morsus serpentini, vel venenati vel oscula Iude proditoris. Dicit enim mundus iste dæmonibus, Matth. 26. Quicumque osculatus fuero, ipse est tenete eum. Infirmitates verò malæ, sunt infirmitates spirituales, scilicet peccata mortalia: quod potest ex hoc ostendi quod sunt infirmitates ad mortē, & ad æternā mortem: & ex hoc, quod medicum, scilicet Dei filium oportuit venire de tam longinquis partibus ad curationem earū: & ex hoc quod tantas expensas oportuit fieri pro curatione earum: Filius enim Dei se expendit ibi. Vnde Bern. Ex consideratione remedij petiuli mei æstimo quantitatem. Filius Dei iubetur occidi, vt vulneribus meis pretioso sanguinis istius ballamo medeatur. Agnosce homo quā graua sint vulnera illa pro quibus necesse est Christum domini vulnerari. Inter infirmitates spirituales pessima vel grauissima est infirmitas auaritiæ quantum ad multa.

¶ *Quod in xij. grauitas huius infirmitatis potest ostendi.*

¶ *DE DECIM* verò sunt ex quibus potest ostedi grauitas huius infirmitatis. Primū est, eius diurnitas. Cuius diurnitatis duæ sunt causæ: scilicet abūdantia materiæ & durabilitas. In materia huius

huius infirmitatis est fere totus mundus. Vñ cū difficultate valde magna euacuetur perfecte materia ista à corde hominis ut si homo omnia temporalia perfecte cōtemnat: materia etiā huius infirmitatis durabilior est quā materia luxuriæ. Mulier enim quā aliquis amat, potest non vel de formis fieri: & sic cessante materia cessat infirmitas luxuriæ in homine. Sed terra quā amat avarus plus durabit, quā ipse: & ideo infirmitas illa erit diuturna propter cōsimiles causas: est diuturna & aliqua infirmitas corporalis propter abundantiam materiæ & cōpactionē. Secundū est, cōtinuitas huius bonitatis. Fornicator quādōq; nō fornicatur semel in mēse: avarus verò quasi cōtinuē laborat. vnde Eccl. 4. Vnus solus est & secundū nō habet, nō filiu, nō fratrem, & tñ laborare nō cessat. Et eiusdē 2. Cūcti dies eius laboribus & cūctis pleni sunt. Terciuū est, afflictio acerba, quā habet infirmus illa. Affligit autē in hac infirmitate grauius sollicitudo, quæ est in cōseruādo. Ad quod pertinet quod dictum est in verbo proposito. Diuitia cōseruata in malū dñi sui. Grauius verò affligit labor in acquirendo. vnde 1. ad Timo. 6. post illud verbum, radix omnium malorum est cupiditas. subiūgit Apostolus, Quia quidam appetentes errauerunt à fide, & intertulerūt se doloribus multis. Grauius verò affligit dolor in amittēdo. Et ad hoc pertinet quod dictū est in verbo pposito. Perent enim in afflictione pessima. Tunc enim pessime affliguntur, cū diuitia eis pereūt. Vñ Poëta: Plorat enim lachrymis amissa pecunia veris. ¶ Quarta est, vniuersitas huius infirmitatis. Auaritia enim nō parit lenem nec iuuenem: imo secundū verbū Propheta, A maiore vsq; ad maiorem omnes auaritiæ studēt. Vix est puer septēnis quin cupidus sit, & furetur denarios matri suæ. De peccato luxuriæ expectat pueri duodecimū annū vel decimū quartū. Itē peccatū luxuriæ senio senescit in aliquibus: sed de auaritia dicit auctoritas, quod cū cetera vitia in senibus senescāt, sola auaritia nō senescit. Sapiēs: Cūm senes ad omnia alia rectius ceteris sapiāt, ad solam auaritiā desipiūt. Senec. Mōstro similis est senis auaritia. Quod multum est quā via deficiente viaticū augere: Auaritia etiā non parit infirmis, nec sanis. Peccatū luxuriæ ad modicā infirmitatem corporalē facit. Infirmitas enim grauis sobriam reddit avaritiam: vñ legitur Eccl. 31. Sed auaritia tūc interdū augetur. Avarus enim tūc avarus amplius suas diuitias, quas iam habet, quia laborare nō potest in acquisitione aliarū diuitiarū. Auaritia etiā non parit nec literatis, nec idiotis: multi sunt viri literati qui fornicari dignaretur, qui tamē valde avari sunt. ¶ Quintum

per quod potest ostendi grauitas huius infirmitatis est hoc, q̄
 cælestis medicus primò volens occurrere huic infirmitati quàm
 periculofiori, primū cōsiliū dedit cōtra eam, Matt. 5. dicens: Bea-
 ti pauperes spiritu, &c. ¶ Sextum est hoc, q̄ quasi ad mortē iu-
 dicauit eā tantus medicus. Matt. 19. dicēs, Amē dico vobis: quia
 diues difficile intrabit in regnū cælorū. & pōst: Facilius est ca-
 melū intrare per foramē acus, &c. Nō dixit hoc de peccato car-
 nis: imò dixit, Meretrices & publicani præcedent vos in regnū
 Dei. ¶ Septimū est hoc, q̄ ista infirmitas abstulit finaliter tāto
 medico vnum de illis quos ipse acceperat in cura, s. Iudam. Hoc
 non facit ambitio vel aliud peccatū, licet de ambitione pluries
 sint tentati apostoli. ¶ Octauum est hoc, q̄ auaritia irritat cæle-
 stem medicū, & ad vltimum ipsum interfecit. De primo habe-
 mus Lucē 15. Audiebāt hæc verba Pharisei qui erāt auari, & irri-
 debant eū. Aliud manifestum est, quia auaritia Iudæ, & sacer-
 dotū interfecit eum. ¶ Nonū est hoc, q̄ cælestis medicus cōtra
 hanc infirmitatē tantam purgationē indixit, dicēs Luc. 14. Om-
 nis ex vobis qui non renunciauerit omnibus quæ possidet, non
 potest meus esse discipulus. Cōtra gulam non tantum dixit, sed
 solum admonuit, ne corda discipulorum grauaretur crapula &
 ebrietate. ¶ Decimū est hoc, q̄ ecclesia in principio cōtra hanc
 infirmitatē ita strictam dietam obseruari voluit, vt nullus ha-
 beret aliquid proprium. ¶ Vndecimū est hoc, q̄ multi hac in-
 firmitate laborant, qui nesciunt se illa laborare, & ideo nō qua-
 runt sanitatem. Seneca: Initiū salutis est cognitio peccati. Idē:
 Se nemo auarum intelligit, nemo cupidum. Ideo cum difficul-
 tate ad sanitatem peruenimus, quia nos ægrotare nescimus.

¶ De septem infirmitatibus quæ sunt in auaro.

DVODECIMVM est varietas infirmitatū quæ infirmitatē
 auaritia sequuntur. De quibus septē ponemus. Quarum prima
 est cæcitas, quæ est figurata, Io. 9. per cæcitatē illius cæci nati.
 Vnde dominus volēs illuminare eū, linxit oculos eius luto: in-
 sinuans esse causam cæcitatē illius lutum temporalium illorum.
 De hac cæcitate legitur similiter Tob. 2. vbi habetur q̄ Tobias
 fuit excæcatus stercorebus calidis hirundinū quæ super oculos
 eius ceciderūt. Hirūdo garrula & depicta, significat felicitatem
 hui⁹ mūdi, quæ est quædam pulchritudine depicta & tumultuo-
 sa, quæ calida stercorea proicit super oculos cordis: id est, tēpo-
 ralia ista quæ exurunt corda hominū. Gen. 20. legitur q̄ Abime-
 lech rex Geraræ dedit Saræ mille argenteos in velamen oculo-
 rum suorum, & super illud Psal. Mane astabo tibi, & videbo: di-
 cit

cit glos. Deum non videt qui temporalibus adheret. ¶ Secūda infirmitas est, febris quæ figurata potest esse per febrem à qua dominus curauit filiū regni. De qua legitur Io. 4. Auar⁹ febrile distemperantiā patitur, cuius tremorē habet cū trepidat vbitrepidandū nō esset. Seneca: De ipso videt regē, & æstimat pradonem: videt pauperē, & æstimat furē. Ad tremorem huius febris pertinet quod legitur Iob 15. Sonitus terroris semper in auribus eius: & cū sit pax, insidias suspicatur. & in Psal. Posuisti firmamentū eius formidinē. & Esa. 24. Formido, & fouea, & laqueus super te, qui habitator es terræ. Habitator terræ est avarus, qui est quasi talpa. Aestuat autem avarus ex febre ista, cū irascitur ex amissione diuitiarū suarum. ¶ Tertia infirmitas est, manus ariditas, de qua legitur Mat. 12. Extende manum tuam, ait dominus habenti manū aridā, & extendit, & restituta est sanitas sicut altera. Manū aridam habet avarus, dum per largitionem elemosynarū non valet pauperi extendere. ¶ Quarta infirmitas est illa à qua quis dicitur lunaticus: de qua legitur Matthæi 17. Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & mala patitur, & saepe cadit in ignē, & crebro in aquam. Avarus saepe cadit in ignem iræ, & crebro in aquam voluptatis. Potest autem vocari lunaticus, quia regitur secundū sapientiā huius mūdi: quæ per lumē lunæ intelligitur, quæ lucet de nocte. Sapientia huius mundi solū lucet de nocte præsentis vitæ. Cū post præsentem vitā illuxerit sol iustitiæ, bene apparebit quod sapientia huius mundi stulticia sit. ¶ Quinta infirmitas est, inclinatio ad terram. De qua Lucæ 14. Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis xvij. & erat inclinata, nec poterat sursum respicere. Secundum sacros expositores, ista infirmitas est amor diuitiarum quæ hominem bestiam reddit interius, vt ad terram respiciat qui ad celos respicere debuit. Vnde Dauid: Oculos suos statuerunt declinare in terram. Bern. quid indecētius quā curuum recto corpore gerere animū? Idem: Indignē corpus humanum inhabitat brutus & bestialis spiritus. ¶ Sexta infirmitas est, respirandi difficultas vsque ad suffocationem. vnde Mat. 13. Sollicitudo seculi istius & fallacia diuitiarum suffocat verbum. vbi dicit gl. Sollicitudo huius seculi dum bonum ad cor intrare nō sinit, quæ si aditum vitalis status claudit. ¶ Septima infirmitas est, hydrophis. De qua Lucæ 13. Ecce quidam homo hydropicus erat ante illum, &c. Assimilatur autem avarus hydropico in inflatione, & fetido anhelitu, & siti insatiabili. Inflationem possumus referre ad superbiam quæ comitatur diuitias. Vnde super illud 1. ad Tim

Tim
cit Gl
postu
comi
non s
ferr
suis.
Pron
guisu
ipse d
eum
dicens
tinet

P
¶ Pri
capac
rum s
nō su
qui d
quia
est fir
ne na
tē inf
surat
eo qu
nō ob
eas g
pecu
ficiat
niam
bonu
quæ p
esset
cessit
ideo
men
desid
&c. C
pote
dimi

Tim

Timot. 6. Diuitibus huius seculi præcipe, nõ sublimè sapere, dicit Gloss. Aug. Vermis diuitũ superbia est, vel istã inflationem possumus referre ad ventris ingluuiem, quæ interdum diuitias comitatur. Illi enim cui sufficiebat vnũ seculũ cũ pauper erat, non sufficiũt tria cũ diues factus est. Fætorẽ verò anhelitus referre possumus ad cõsilia corrupta quæ dat auari familiaribus suis. ¶ De siti verò auari planum est, q̃ est insatiabilis. Vnde Proner. 30. Sanguisuga duæ filia sunt, dicentes, Affer, affer. Sanguisuga diabolus est sanguinẽ peccati semper sugens & sitiens. Ipse dũ in humilitate mansit fuit angelus: superbia verò fecit eum sanguisugã. Ipsius verò duæ sunt filia avaritia & luxuria, dicentes semper, Affer, affer. Ad eandem insatiabilitatem pertinet quod legitur Eccl. 5. Auarus non implebitur pecunia.

¶ *Quare avarus diuitiis non satietur.*

POSSUNT autẽ assignari septem causæ huius insatietatis. ¶ Prima est, animæ capacitas: quia secundũ sanctos, animã Dei capacẽ nihil minus Deo implere potest: vnde quũ orbis terrarum sit ante Deũ, quasi gutta roris antelucani, vt legitur Sap. 11. nõ sufficit implere cor hominis vnus Exemptũ de Alexandro qui dixit: Mundus vni nõ sufficit homini. ¶ Secunda causa est: quia cupiditas est infinita, pecunia verò quantũcũq; magna sit, est finita. Senec. Naturalia desideria finita sunt ex sancta opinione nascẽtia: innaturalia verò vbi desinãt nõ habent. Cupiditã infinitã dicimus: quia nullo fine mẽsuratur, vel fine tali mẽsuratur, qui in præsentĩ non obtinetur. Nullo fine mẽsuratur in eo qui solũ vult habere diuitias, vt habeat. Fine, qui in præsentĩ nõ obtinetur, mensuratur in eo qui ideo vult eas habere, vt per eas gratiam & gloriã huius mũdi sibi acquirat: vel qui tantũ de pecunia vult habere, vt necessitati quæ possit sibi accidere, sufficiat. Nullus enim vnquã in mũdo isto habuit gratiam & gloriã apud omnes, etiã ipse filius Dei: imò alij dicebãt de ipso, bonus est, alij dicebant non, sed seducit turbas. Necessitati autẽ quæ potest accidere nõ sufficere etiã quæ sunt, sed necessaria essent quæ possunt esse. Sed qui mensuraret desiderĩ suũ necessitati præsentĩ, pauca sufficerent. Sic mensurant animalia: & ideo pauca eis sufficiũt. Senec. Quibus nihil deest, feris in alimentum sollicitudo sua sufficit. Sic docet nos Apostolus, vt nos desideria nostra mẽsuremus. 1. ad Timot. 6. Habentes alimenta, &c. Cum pecunia quantacũque sit finita, cupiditas infinita, non potest pecunia via aliã adæquari ei nisi cupiditas finiatur, & sic diminuat. Vnde nõ est aliã via cupido perueniẽdi ad satietã.

Gg

tem, nisi rescindendo desiderium suum. Vnde Sene. Si viste diuitem facere, non pecunia est adiciendum, sed cupiditati detrahendum. Tertia causa quare avari desiderium non satiatur, est hæc, quod quæ pars cibi apponitur semper venter efficitur. Verbi gratia. Avarus si habet nouam frumentum, statim condit nouum horreum. Si habet nouam vaneam, condit nouum dolium, & tamen facit, ut cui prius deerat horreum, vel dolium, modò desit vinum vel frumentum. Quarta causa est hæc, quod bona quæ avarus acquirit, quid vacui secum alterut. Sicut enim homo habet aliquem defectum, sic & alia creatura. Vnde cum auro & argento venit defectus clavis & seræ. Vineam habet defectum cellarum, doliorum, & aliorum multorum quæ secum affert; venit enim necessitas plura expendendi cum diuitiis. Vnde Ecclesiast. 5. Vbi multæ opes, & multi qui comedunt eas. Et sic verum est, permultis illos indigere, qui per multa possident, ut dicit Boët. Et sicut dicit Seneca. Altera cupiditatem ex fine alterius trahitur. Idem: Cõgregetur in te quicquid multi diuites possident, ex his maiora cupere dicens. Et super illud 1. ad Tim. 6. Quam quidam appetentes, errauerunt a fide: dicit Glo. Qui pecuniam appetit, capere cupit. Qui vult sitim cupiditatis suæ diuitiis sedare, similis est illi qui vult sitim corporalem extinguere salis aquam bibendo. Aqua salis ex eo quod aqua nata est sitim extinguere, & eo quod salis nata est eam prouocare. Sic diuitia in quantum aliquem defectum suppleant, sitim sedant: in quantum verò multos defectus secum afferunt, sitim prouocant. Quinta causa est, quod hæc cupiditas est quasi ignis. Vnde Eccl. 23. Anima calida quasi ignis ardens. Et Prouer. 30. Ignis nunquam dicit, sufficit. Ignis verò non extinguitur ex appositione lignorum siccorum, sed augetur. Secundum enim ligna sylvæ exardescet ignis, ut dicitur Eccl. 23. Sic nec cupiditas extinguitur ex appositione diuitiarum, sed augetur. Crescit enim amor nisi quantum ipsa pecunia crescit: quia pecunia non ponitur, ubi sitis avari est. Vnde sicut vinum in dolio non sedat sitim corporalem: sic nec pecunia in arca, vel bursa sedat sitim auaritiæ. Insanis auare, qui pecuniam ponit in bursa vel arca: non enim est ibi sitis. Sexta est, quod pecunia res est corporalis: anima vero res est spiritualis. Res verò spiritualis corporali non potest impleri: nec e conuerso. Verbi gratia: Sicut arca sapientia non potest impleri, ita nec anima pecunia. Septima causa est vanitas pecuniæ. Vnde Dauid: Ut quid diligitis vanitatem? Et sicut plenum vano adhuc vacuum reputatur, ut arca plena aere vacua reputatur, nec propter plenitudinem quam habet minus capax est.

est alterius rei: sic anima avari quantumcunque habeat de diuitiis, adhuc vacua est. Vnde verum est quod dicit beata Virgo, Diuites dimittit inanes. Ad hoc pertinet quod dicit Bernardus: Non plus satiabitur cor hominis auro, quam corpus aura. Et Eccles. 34. Quasi qui apprehendit vmbra, & sequitur ventum: sic qui attendit ad vana medacia. Et Jer. 4. Aspexit terram, & ecce vacua erat, & nihil. Non solum autem inanis, & vacuus est omnis avarus, imò & pauper. Vnde Tullius: Si propter auiditatem pecuniarum quotidie decipis, polcis, eripis, sunt ne hæc signa abundantis an egentis? Animus humanus non avara diues appellari solet, quamuis illa plena sit. Quum inanem te videbo, diuitem non reputabo. Et subiungit: Contentus suis rebus esse, sunt maximæ & certissimæ diuites: quasi diues potest avarus esse, sed verè diues nunquam erit. Vnde Prover. 14. E quasi diues, quum nihil habeat: & est quasi pauper, cum in multis diuitiis sit. Avarus in veritate nihil habet eorum quæ habere videtur. Vnde Hieron. in magno prologo Biblia: Antiquum dictum est, Avaro deest tam quod habet, quam quod non habet. Credenti totus mundus diuitiarum est: infidelis autem, etiam obolo indiget. Quod exponit Bernardus, dicens: Fidei totus mundus diuitiarum est: quia tam aduersa quam propera ipsius æque seruiunt ei, & cooperantur in bonum. Et subiungit: Avarus esurit terrena, ut mendicus: fidelis contentus, ut dominus. Poëta: Semper avarus eget: nocet empta dolore voluptas, David: Diuites egerunt, & esurierunt.

Quod avaritia sit misera seruitus.

C A P . V .

Quinto facit ad detestationem avaritiæ misera seruitus, in qua avaritia ponit. Avarus enim seruus est diuitiarum. Vnde David: Nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus suis. Ordo congruus esset, ut diuitiæ virorum essent, non viri diuitiarum. Sed avaritia hanc perueritatem facit, ubi viri sunt diuitiarum. Dicitur autem avarus seruus diuitiarum: quia non est possessor earum, sed tantum custos. Et non tantum non possidet, imò etiam possidetur ab eis. Quod avarus sit custos diuitiarum, dicit Glossa super illud Luc. 16. Non potestis Deo seruire & mammonæ, his verbis: Seruit diuitiis, qui custodit ut seruus: sed qui seruitutis excussit iugum, distribuit ut dominus. Quod autem avarus diuitias non possideat, dicit Seneca his verbis: Pecuniã magnã habet aliquis. Si avarus est, non habet. Si prodigus est, non habebit. Signum autem manifestum quod avarus non sit possessor diuitiarum, est hoc, quod non potest id facere quod vult, vel quod bonum iudicat: imò domina avaritia bene prohiberet ei. Vnde Eccles. 6. Est aliud malum, quod vidi sub sole,

G g . 2 .